

A Régiók Bizottsága véleménye – Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz és regionális válaszok: a tengerparti régiók példája

(2012/C 391/05)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- meggyőződéssel vallja, hogy a part menti régiók alkalmazkodásának előmozdítása gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt sürgető, többek között „a nem cselekvés” nagyobb költségeire való tekintettel, jóllehet az euróövezet néhány országa még mindig küzd az államadósság-válsággal; úgy véli, hogy a jövőbeli európai alkalmazkodási stratégiának olyan részletesnek kell lennie, hogy megtudja ragadni a regionális különbségeket;
- elismeri, hogy a tengerparti övezet integrált kezelése alapvetően fontos eszköz a part menti területeken alkalmazott szakpolitikák integrációjának előmozdításában, mindenekelőtt a még nem teljesen szabályozott kérdések – például az erózió, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a környezetbarát infrastruktúrák – esetében; és ugyancsak fontos a helyi szereplők közötti regionális együttműködés ösztönzése szempontjából, amely többek között olyan kezdeményezések által jöhet létre, mint a földközi-tengeri medencében létrejött Szardíniai Charta;
- hangsúlyozza, hogy az alkalmazkodás költségeinek és előnyeinek értékelésére alkalmas eszközök kidolgozása hatékonyan fellendítheti azokat a helyi és regionális politikai folyamatokat, amelyek a területi tervezés és beavatkozás alapjaiul szolgálhatnak, és kialakíthatja a leginkább költséghatékony stratégiák meghatározásához szükséges feltételeket;
- ismételten rámutat, hogy az éghajlattal foglalkozó európai és nemzetközi tárgyalásokkal kapcsolatban célszerű lenne rendszeresen kikérni a véleményét, ezért azt szeretné, ha: i. bevonnák az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással foglalkozó európai munkacsoportba, amely a tartós hátránnyal küzdő területekre összpontosít – e hátrányok között megnevezik az éghajlatváltozás hatásait is –, ezért a munkacsoport munkája érinti a part menti területeket, a szigeteket és a hegyvidéki régiókat is; ii. megfigyelői pozíciót biztosítanak számára az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással foglalkozó bizottságban.

Főelőadó

Ugo CAPPELLACCI (IT/EPP), a szardíniai autonóm régió elnöke

Referenciaszöveg

A ciprusi elnökség felkérése

I. POLITIKAI AJÁNLÁSOK**A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA****A. Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz – helyi dimenziók**

1. kiemeli, hogy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az alkalmazkodási lehetőségek felmérése (*adaptation assessment*) ⁽¹⁾ ⁽²⁾ során **mind a tervezés, mind a beavatkozás szintjén** élni kell a helyi és regionális önkormányzatok proaktív részvételének lehetőségével. Ezért ismételt hangsúlyozza ⁽³⁾, hogy a **területi önkormányzatokra alapvető szerep hárul az éghajlatváltozás hatásai elleni küzdelemben**, nagyra értékeli, hogy e szerepet európai ⁽⁴⁾ és nemzetközi ⁽⁵⁾ szinten egyaránt felismerték, és kéri, hogy ez kifejezetten jelenjen meg az alkalmazkodást célzó jövőbeni európai stratégiában is;

2. emlékeztet arra, hogy az éghajlatváltozás és annak következményei az Európai Unió helyi és regionális önkormányzatai előtt az elkövetkező években álló legfőbb kihívások között szerepelnek. Ezért a legelső prioritás az kell, hogy legyen, hogy megtegyük a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy amennyire lehet, korlátozzuk a globális átlaghőmérséklet emelkedését (mérséklés), ugyanakkor felkészüljünk a különböző szinteken az elkerülhetetlen változásokra (alkalmazkodás);

3. egyetért a Rio+20 csúcscrtekezlet következtetéseivel, miszerint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás **közvetlen és sürgős globális prioritás**, valamint hogy a természeti katasztrófák kockázatának csökkentésére és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló stratégiát integráltabbá és összehangoltabbá kell tenni ⁽⁶⁾. **Hangsúlyozza azonban, hogy ez a globális prioritásból fakadó kötelezettség helyi szinten** a területi önkormányzatok azon felelősségeként jelenik meg, hogy a katasztrófákat, valamint a környezeti, gazdasági,

társadalmi és az érintett lakosság kulturális identitását érő károkat kezeljék és megelőzzék;

4. úgy véli, hogy a helyi szintű alkalmazkodást **nem egy egyszeri lendületen alapuló, átmeneti válaszként** kell felfogni, hanem különböző ösztönzők együttesen alapuló **fokozatos és fenntartható átrendeződésnek**. Ezért egyetért az Európai Bizottság 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó jogalkotási javaslatával, amely szerint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásnak a fenntartható fejlődés elveivel összhangban, valamint a környezetvédelemhez, az erőforrás-hatékonyasághoz, az éghajlatváltozás mérsékléséhez, a katasztrófákkal szembeni tűrőképességhez, valamint a kockázatkezeléshez és -kezeléshez hasonlóan a partnerségi megállapodások és a Közösségi Stratégiai Keret öt Alapjához tartozó operatív programok alapvető részévé kell válnia ⁽⁷⁾;

5. megjegyzi, hogy **az éghajlatváltozás hatásai** térben és időben **különbözőképpen érvényesülnek**, és az alkalmazkodás szempontjából az általános megoldások csak ritkán eredményesek. Ezért úgy véli, hogy a közös stratégiákat és a több tagállam számára elfogadható, „fájdalommentesen meghozható” – egyszerre közvetlen és közvetett eredményeket is hozó – intézkedéseket **a helyi és regionális szinten, a beavatkozás típusának, mértékének (arányának) megfelelően elvégzett és az ár-érték arányt figyelembe vevő értékelésekből eredő** stratégiákkal kell kiegészíteni;

6. tudomásul veszi **az éghajlatváltozás hatásaiból fakadó költségek jelentős mértékét**, ugyanakkor megállapítja, hogy az 1998 és 2015 közötti időszakra a regionális önkormányzatok vállalták magukra az európai tengerpartok védelmét célzó kiadások kb. egyharmadát ⁽⁸⁾; ezenkívül ismételt kiemeli ⁽⁹⁾, hogy **az alkalmazkodás finanszírozása továbbra is kritikus és alapvetően fontos tényező az intézkedések helyi szintű végrehajtása szempontjából**;

B. Az alkalmazkodás jelentősége és sajátosságai a part menti régiókban

7. hangsúlyozza a gazdasági tevékenységek koncentrációja, az infrastruktúrák és a nagyvárosi területek által már most is különösen nagy terhelésnek kitett **part menti régiók éghajlatváltozással szembeni sérülékenységét** ⁽¹⁰⁾. Az európai part menti területek 12 %-a – a partvonalról számított 10 kilométeres sávot tekintve – a tengerszint feletti 5 méteres magasság alatt található, ezért rendkívüli mértékben ki van

⁽¹⁾ Éghajlat-változási Kormányközi Testület (IPCC): *Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation. A Special Report of Working Groups I and II of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [A szélsőséges események és katasztrófák kockázatának kezelése az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás fokozása érdekében. Az Éghajlat-változási Kormányközi Testület I. és II. munkacsoportjának különjelentése], 2012.

⁽²⁾ Az alkalmazkodási lehetőségek felmérése: „Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás lehetőségeit meghatározó gyakorlat, amely például a rendelkezésre állás, a haszon, a költség, az eredményesség, a hatékonyság és a megvalósíthatóság szempontjai alapján” értékeli is azokat; **Alkalmazkodás**: „Az emberi rendszerekben az aktuális vagy várt éghajlathoz és annak hatásaihoz való igazodás folyamata a károk enyhítése vagy a kedvező lehetőségek kihasználása érdekében. Természeti rendszerekben az aktuális éghajlathoz és annak hatásaihoz való igazodás folyamata; az emberi beavatkozás elősegítheti a várt éghajlathoz való igazodást” (IPCC-glosszárrium).

⁽³⁾ CdR 118/2007 fin, CdR 72/2009 fin.

⁽⁴⁾ COM(2007) 354 final; COM(2009) 147 final; Egyetértési megállapodás a Régiók Bizottsága és az ENSZ Környezetvédelmi Programja (UNEP) között, 2012. június 21.

⁽⁵⁾ Cancúni megállapodás, 2010: <http://cancun.unfccc.int/>.

⁽⁶⁾ *The Future We Want*: A Rio+20 konferencián elfogadott dokumentum. 2012. június 19.

⁽⁷⁾ COM(2011) 615 final/2, 2012. március 14.

⁽⁸⁾ Policy Research Corporation: *The economics of climate change adaptation in EU coastal areas*, 2009.

⁽⁹⁾ CdR 72/2009 fin.

⁽¹⁰⁾ A „part menti régiók” meghatározásuk szerint olyan harmadik szintű (NUTS3) területi egységek, amelyek rendelkeznek tengerparttal, vagy legalább lakosságuk fele kevesebb mint 50 kilométerre él a tengertől. Hamburg is part menti régiónak számít, mivel bár nem felel meg a fenti feltételeknek, területét alapjaiban meghatározza a tenger jelenléte.

téve az áradásoknak, a partok 20 %-át pedig a becslések szerint évi 15 km² talajvesztéséget ⁽¹¹⁾ okozó erózióból fakadó súlyos problémák terhelik; a part menti ökoszisztémák 2000–2006 közötti eltűnéséért leginkább (65 %-ban) felelős tényezőknek ⁽¹²⁾ magát az eróziót tartják, miközben egyes becslések szerint – az 1995. évi értékeket alapul véve – az Európai Unió vizes élőhelyeinek 35 %-a veszhet el 2100-ra ⁽¹³⁾;

8. hangsúlyozza, hogy **a különböző régiókban lényegesen eltérő hatások érzékelhetők**. A Balti-tenger esetében a tenger élővilága érezheti meg leginkább a víz hőmérséklet várható emelkedését; az északi-tengeri régiók és az Atlanti-óceán mentén fekvő tengerparti régiók a tengerszint átlagos magasságának emelkedése miatt főként az áradásoknak vannak kitéve; a Földközi-tenger térségében az erózió és az édesvízkészletek csökkenésének veszélye fenyeget, mely utóbbi a talajrétegek közé szivárgó egyre több sós víz és az elhúzóódó aszályok következménye. Az erózió a Fekete-tengernél is gondot jelent, a legkülső régiók pedig általában véve mindenféle hatásnak kiszolgáltatottak az áradástól az aszályig, valamint a ciklonokhoz hasonló szélsőséges időjárási eseményekig ⁽¹⁴⁾. **Az éghajlatváltozás hatásai nemcsak a természeti rendszerek sérülékenységében és reagáló képességének mértékében különböznek, hanem az ember alkotta rendszerek struktúrái szerint is**, például, hogy milyen mértékben szervezett az egészségügyi rendszer, vagy milyen mechanizmusok léteznek a természeti katasztrófák – például a szökőárak – hatásainak csökkentésére (vagy a korai előrejelzésre);

9. hangsúlyozza, hogy **európai uniós szintű problémáról van szó**, hiszen 22 tagállamban összesen 447 part menti régió és 6 fő tengeri medence található. Az európai népesség 41 %-a él ezekben a régiókban, amely arány az uniós munkaképes lakosság 41 %-ának ⁽¹⁵⁾ felel meg. A part menti régiókkal rendelkező 22 ország bruttó hazai termékének (GDP) 35 %-a – vagyis 3,5 billió eurónak megfelelő érték – a parttól számított 50 km-en belüli sávban jön létre, a tengerpart vonalától számított 500 méteren belül található gazdasági javak értéke pedig 500–1 000 milliárd euró közé tehető ⁽¹⁶⁾. Mindez **kiemeli a part menti régiók termelésben betöltött szerepének jelentőségét, valamint a fejlődés és a területi kohézió számára jelentkező gazdasági és társadalmi értékét**, amelyet az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás során feltétlenül meg kell őrizni, vagy tovább kell erősíteni;

10. ezért meggyőződéssel vallja, hogy **a part menti régiók alkalmazkodásának előmozdítása gazdasági és társadalmi**

⁽¹¹⁾ Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EKÜ) és az EUrosion projekt adatai, Policy Research Corporation: *The economics of climate change adaptation in EU coastal areas*, 2009.

⁽¹²⁾ EKÜ: 10 Messages for 2010 – Coastal ecosystems [10 üzenet 2010-re – tengerparti ökoszisztémák], 2010.

⁽¹³⁾ Brown S., Nicholls R.J., Vafeidis A., Hinkel J., és Watkiss P. (2011): A European Science Foundation becslései szerint az éghajlatváltozás következtében az atlanti-óceáni partszakasz nagyságrendileg 17 %-án, a földközi-tengeri partszakasz 31–100 %-án, valamint a balti-tengeri partszakasz 84–98 %-án veszhetnek el vizes élőhelyek (forrás: Európai Bizottság, Környezetvédelmi Főigazgatóság: *LIFE and coastal management*, 2012).

⁽¹⁴⁾ Policy Research Corporation: *The economics of climate change adaptation in EU coastal areas*, 2009.

⁽¹⁵⁾ Eurostat regional yearbook 2011, Chapter 13 – coastal regions [Eurostat Regionális Évkönyv, 2011., 13. fejezet – part menti régiók].

⁽¹⁶⁾ Policy Research Corporation: *The economics of climate change adaptation in EU coastal areas*, 2009.

szempontból egyaránt sürgető, többek között „a nem cselekvés” nagyobb költségeire való tekintettel, jóllehet az euróövezet néhány országa még mindig küzd az államadósság-válsággal. Közel múltban készült tanulmányok ⁽¹⁷⁾ szerint az 1995. évi védelmi szintet kiegészítő védelem hiánya a 2041–2070 közötti időszakban uniós szinten átlagosan évi 11,7 milliárd euró kárt fog okozni, míg a 2071–2100 közötti időszakban 17,4 milliárd eurót; a minden évben áradás veszélyének kitétt lakosok száma ugyanezen időszakok alatt 40 000, illetve 80 000 fővel nőhet. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás éves költségét azonban a 2041–2070 közötti időszakra csak 1 milliárd euró körülire, a 2071–2100 közötti időszakra pedig 0,7 milliárd euróra becsülik, ami alátámasztja, hogy az alkalmazkodás előnyei hosszú távon messze meghaladják a cselekvés hiányából fakadó költségeket. A Régiók Bizottsága ezenkívül megjegyzi, hogy ugyanezen kutatás szerint **az alkalmazkodásra** a part menti régiók társadalmi-gazdasági fejlődése, valamint a megvédendő eszközök és beruházások értékének növekedése miatt **az éghajlatváltozástól függetlenül is szükség van;**

11. hangsúlyozza továbbá, hogy a károokra, illetve az alkalmazkodásra fordított kiadások nagysága GDP-jük arányában érzékelhetően eltér a különböző tagállamokban, és hogy sajátos földrajzi helyzetükből adódóan **különösen a szigeteknek kell nagy összegeket fordítaniuk a területükön történő beavatkozásokra;**

12. kiemeli, hogy a part menti régiók **fontos természetes élőhelyeknek adnak otthont, és hozzájárulnak a biológiai sokféleség** ⁽¹⁸⁾, **a táj és az érzékeny ökoszisztémák** – például a vizes élőhelyek – **megőrzéséhez és az ökoszisztéma-szolgáltatások felhasználásához**, amelyek megővásától függ e régiók vonzereje, valamint gazdasági fenntarthatósága és kulturális identitása; megjegyzi továbbá, hogy a Natura 2000 hálózat a part menti ⁽¹⁹⁾ és tengeri területek jelentős részét védi;

13. hangsúlyozza a **part menti régiók alkalmazkodásának összetettségét és multidiszciplináris jellegét**. Ezek a régiók valójában a szárazföldi rendszerek (nagyvárosi területek, ipar, mezőgazdaság, erdők, folyók) és a tengeri rendszerek (halászat, akvakultúra, kikötői tevékenységek, tengeri szállítás, idegenforgalom) találkozási pontjai; ezenkívül különböző – gyakran a kormányzás különböző szintjei között megosztott ⁽²⁰⁾ – hatáskörökkel rendelkeznek (például az áradásveszély, az ivóvíz-szolgáltatás vagy a földhasználat terén);

⁽¹⁷⁾ ClimateCost (the Full Costs of Climate Change) [Az éghajlat költségei (Az éghajlatváltozás összes költsége)]: <http://www.climatecost.cc/home.html>. Brown S., Nicholls R.J., Vafeidis A., Hinkel J., és Watkiss P. (2011.): Az adatok az ENSEMBLES E1 „stabilizációs” forgatókönyvre vonatkoznak (van der Linden and Mitchell, 2009; Lowe et al., 2009a), amely úgy kalkulál, hogy a tengerszint 2050-re 18 cm-rel, 2080-ra viszont már 26 cm-rel emelkedik, és feltételezi, hogy a hőmérséklet kevesebb mint 2 °C fokkal emelkedik az iparosodás előtti értékekhez képest, vagyis az éghajlatváltozás hatásainak enyhítését célzó jelenlegi globális intézkedések eredményesek lesznek. Ez a forgatókönyv lehetővé teszi a legkedvezőbb költség-haszon arány elérését.

⁽¹⁸⁾ Az élőhelyvédelmi irányelv mellékletei 50 part menti élőhelyet sorolnak fel, és (a madarakon kívül) 150 olyan fajt neveznek meg, amelyek a part menti ökológiai rendszereket részesítik előnyben (forrás: EKÜ: 10 Messages for 2010 – Coastal ecosystems [10 üzenet 2010-re – tengerparti ökoszisztémák], 2010).

⁽¹⁹⁾ Európai Környezetvédelmi Ügynökség: 10 Messages for 2010 – Coastal ecosystems [10 üzenet 2010-re – tengerparti ökoszisztémák], 2010.

⁽²⁰⁾ Policy Research Corporation: *The economics of climate change adaptation in EU coastal areas*, 2009.

C. Európai megközelítés, szubszidiaritás és arányosság

14. üdvözlí az Európai Bizottságnak azt a szándékát, hogy meghatároz egy **uniós szintű, integrált stratégiát, valamint az alkalmazkodás közös eszközeit**, és meggyőződése, hogy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás jelenlegi és jövőbeni európai megközelítése – az éghajlatváltozás hatásainak határon átnyúló jellegére is tekintettel, **a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartása mellett – növelheti a tagállamok, illetve a területi önkormányzatok intézkedéseinek hozzáadott értékét**;

15. úgy véli azonban, hogy a jövőbeni európai alkalmazkodási stratégiának **olyan részletesnek kell lennie, hogy meg tudja ragadni a regionális különbségeket** a következők tekintetében: i. a hatás típusa; ii. a kockázat mértéke és a hosszú távú hatások; iii. a gazdasági feltételek (pl. veszélyeztetett eszközök és erőforrások); iv. a társadalmi szerkezet (pl. népsűrűség, az emberi rendszerek kapacitása); valamint v. a strukturális jelleg (pl. periférikus vagy hátrányos helyzet – például a part menti területek, a szigetek, a hegyvidéki régiók ⁽²¹⁾, valamint a legkülső régiók különösen nagyfokú kiszolgáltatottsága az éghajlatváltozás hatásaival szemben);

16. megállapítja továbbá, hogy a jövőbeni stratégiában olyan **alkalmazkodási intézkedéseket és finanszírozási eszközöket kellene meghatározni, amelyek kellően rugalmasan illeszkednek** egyrészt a regionális eltérésekhez, másrészt az alkalmazkodás folyton változó folyamatához. Ezeket az intézkedéseket hozzá kell igazítani az **éghajlatváltozás hatásainak enyhítését célzó beavatkozásokhoz**, hogy elkerülhető legyen a hibás alkalmazkodás, amely az üvegházhatásúgáz-kibocsátás vagy a sérülékenységek növekedését vonhatná maga után;

17. úgy véli, hogy a part menti régiók alkalmazkodásának sajátosságai kapcsán az Európai Uniónak a következők érdekében tett kezdeményezésekre kell összpontosítania: i. határon átnyúló jellegű hatások vagy intézkedések esetén a kormányzás különböző szintjeinek **összehangolása és együttműködése**; ii. **képzés**; iii. a **hiányzó ismeretek pótlása**, mivel a part menti területek dinamikai gyakran összetettek, ami multidiszciplináris megközelítést igényel; iv. **ismeretterjesztés, a helyes gyakorlatok és a sikeres esetek megosztása**; v. **technikai és pénzügyi támogatás** a helyi és regionális szintű, integrált alkalmazkodási stratégiák kidolgozásához és megvalósításához; vi. az alkalmazkodás **innovatív technológiáinak** kutatása és fejlesztése; vii. a **makroregionális szintű alkalmazkodást célzó transznacionális együttműködési programok meghatározása és technikai-pénzügyi támogatása**;

18. úgy véli továbbá, hogy az átfedések elkerülése, a szinergiák erősítése, valamint a jobb megoldások és eszközök széles körben való elterjesztésének és alkalmazásának ösztönzése érdekében az Európai Bizottságnak meghatározó szerepet kell vállalnia az **európai alapok által társfinanszírozott számos kutatási és befektetési projekt összehangolásában és értékelésében**. Ennek során az Európai Bizottságnak gondoskodnia kellene a szomszédos államok, illetve a tengerparti régiók közös intézkedéseinek az összehangolásáról, valamint a közös kutatási és befektetési projektek végrehajtásáról;

19. megismétli ⁽²²⁾, hogy az **európai politikák és különösen a környezetvédelmi intézkedések terén nagyobb mértékű következetességre van szükség**; példaként említi, hogy az élőhelyvédelmi (92/43/EGK) és a madárvédelmi (79/409/EGK) irányelv végrehajtása veszélybe kerülhet az alkalmazkodási beavatkozások miatt, különösen, ha azok infrastrukturális jellegűek. Rámutat továbbá, hogy ebben a tekintetben fontos a hatékony és átlátható helyi egyeztetési mechanizmusok kidolgozása a helyreállítási beavatkozások és/vagy az alkalmazkodási beavatkozások következtében negatív hatásokat vagy károkat elszenvedő közösségi jelentőségű természeti területek kártalanítása érdekében;

20. elismeri, hogy a tengerparti övezet integrált kezelése alapvetően fontos eszköz a part menti területeken alkalmazott szakpolitikák integrációjának előmozdításában, mindenekelőtt a még nem teljesen szabályozott kérdések – például az erózió, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a környezetbarát infrastruktúrák – esetében; és ugyancsak fontos a helyi szereplők közötti regionális együttműködés ösztönzése szempontjából, amely többek között olyan kezdeményezések által jöhet létre, mint a földközi-tengeri medencében létrejött *Szardíniai Charta* ⁽²³⁾. Ezért üdvözlí a 2002. évi ajánlás felülvizsgálatát, amely figyelembe veszi a tengeri és a tengerparti területek kezelése érdekében az elmúlt években létrejött határozottabb politikai keretet ⁽²⁴⁾. Ezt illetően a Régiók Bizottsága reméli, hogy ez a felülvizsgálat **alkalmat teremtet arra, hogy a tengerparti övezetek integrált kezelése (ICZM) kezdeményezés nagyobb hangsúlyt fektessen az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás folyamataira**;

21. üdvözlí, hogy a tervek szerint a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret lényegesen nagyobb pénzügyi támogatást irányoz elő (az éghajlatváltozással kapcsolatos fellépésekre szánt összes kiadás legalább 20 %-át), ugyanakkor hangsúlyozza, hogy biztosítani kell a **finanszírozási hatáskörök egyenlő és reális megosztását a kormányzás különböző szintjei között**, figyelembe véve a területi közigazgatás jelenlegi gazdasági nehézségeit, valamint a komplementaritás és az addicionalitás elvét; továbbá arra is rámutat, hogy **ösztönözni kell a lehetséges alternatív források meghatározását**;

22. ezzel kapcsolatban ismét azt javasolja ⁽²⁵⁾, hogy az **európai kibocsátás-kereskedelmi rendszerből származó bevételek egy részét bocsássák a helyi és regionális önkormányzatok rendelkezésére** az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást (és a hatások enyhítését) célzó intézkedések végrehajtására; emellett reméli, hogy az Európai Bizottság kidolgozza arra vonatkozó **ajánlását**, miként lenne célszerű **bevonni a magánszektor** – és ezen belül a biztosítótársaságokat – a kockázatterteléskedésbe és -megosztásba, valamint a figyelemfelkeltésre irányuló tevékenységekbe;

⁽²²⁾ CdR 118/2007 fin.

⁽²³⁾ A 2008 júliusában, Szardínia szigetén, Algheróban kötött megállapodás meghatározza a tengerparti övezetek integrált kezelésére vonatkozó kezdeményezés (ICZM) földközi-tengeri eszmecsere-hálózatának elveit és céljait (ICZM Mediterranean Dialogue [Földközi-tengeri párbeszéd]).

⁽²⁴⁾ Nevezetesen: az Európai Bizottság integrált tengerpolitikáról szóló közleménye (COM(2007) 575 és a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv (2008/56/EK).

⁽²⁵⁾ CdR 269/2011 fin; CdR 5/2011 fin; CdR 245/2010 fin; CdR 72/2009 fin.

⁽²¹⁾ CdR 89/2012/fin.

D. Milyen feltételek mellett lehet megfelelni a kihívásoknak és alkalmazkodási megoldásokat javasolni?

23. hangsúlyozza, hogy az alkalmazkodás folyamatát nem szabad csupán a költségek szemszögéből vizsgálni, hanem mindenekelőtt azt is látni kell, milyen lehetőségeket és előnyöket kínál a cselekvés hiányával szemben; ezenkívül kitart azon véleménye⁽²⁶⁾ mellett, hogy ez a folyamat a regionális versenyképes és zöld gazdaság fejlesztésének egyik potenciális eszköze; mindazonáltal nyomatékosítja, hogy ennek **előfeltétele az olyan helyi kormányzás, amely tudatában van az éghajlatváltozás veszélyeinek és hatásainak, hatásköre lehetővé teszi, hogy intézkedéseket fogadjon el, és képes arra, hogy helyi szinten integrálja a szakpolitikai intézkedéseket és a beavatkozásokat, valamint hogy hozzáférjen a finanszírozási lehetőségekhez;**

24. kiemeli néhány régióknak az éghajlatváltozás elleni küzdelemben betöltött aktív szerepét, ugyanakkor rámutat arra az **általános veszélyre, hogy a probléma horderejéhez képest nem megfelelő a tudatosság szintje.** Ezért fontosnak tartja olyan **tájékoztató kampányok** szervezését, amelyek bemutatják az éghajlatváltozás és az egyes területeken tapasztalt problémák – például a vízhiány, a hullámtér csökkenése, hőhullámok, áradások és földcsuszamlások – közötti ok-okozati összefüggéseket, emellett információt nyújtanak, konkrét példákat mutatnak be, vagy megismertetnek az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, illetve a hatások csökkentéséhez rendelkezésre álló eszközök sikeres alkalmazásával⁽²⁷⁾;

25. alapvetően fontosnak tartja az Európai Szociális Alap igénybe vételét **az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz szükséges képesség és rugalmasság területi szinten való létrehozására, az állami és a magánszektorban egyaránt.** Például erősíteni kell a helyi kormányzást annak érdekében, hogy az alkalmazkodási stratégiákat integrálhassa a hatáskörébe eső ágazati szakpolitikákba, vagy hogy ösztönözhesse a megfelelő területi jogszabályok kidolgozását. Másfelől pedig a magánszektor tervezési és előállítási kompetenciáinak alkalmazkodniuk kell az integrált és multidiszciplináris intézkedésekből fakadó új szükségletekhez⁽²⁸⁾;

26. felkéri az Európai Bizottságot, hogy többek között az egyes projektek tapasztalatai alapján finomítsa és fejlessze tovább a következőket: i. térképészeti eszközök különböző **adatok és információk földrajzi alapon történő szolgáltatására**, a helyi és regionális döntéshozatal támogatásához **megfelelő léptékkel**; ii. egy **egyértelmű és közös referencia-keret a sérülékenységre, a hatások és a kockázatok értékeléséhez**; iii. **irányelvek a part menti régiókban alkalmazott helyi alkalmazkodási stratégiák meghatározásához**, amelyek

figyelembe veszik a beavatkozások multidiszciplináris jellegének szükségességét és a többszintű kormányzás szempontjait e területeken;

27. különösen célszerűnek tartja **a sérülékenységre part menti régiókra vonatkozó mutatóinak, valamint ezek alapján a sérülékenységre elemzésre szolgáló eszközöknek a kidolgozását.** Ezek a mutatók az események időbeliségére és az alkalmazkodási képességre vonatkozó előrejelzésekkel együtt **elősegíthetik az adott terület beavatkozási prioritásainak azonosítását és meghatározását, lehetővé téve ezáltal, hogy oda csoportosítsák a forrásokat, ahol azokra nagyobb szükség van;**

28. üdvözli az információs platformok, például a CLIMATE-ADAPT létrejöttét, de hangsúlyozza, hogy **ezek tartalmát** – a közös környezeti információs rendszer⁽²⁹⁾ elveivel összhangban – például az információk megfelelő számú nyelvre történő lefordításával **hozzáférhetőbbé kell tenni a végfelhasználók számára;** célszerűnek tartja továbbá egy **a helyi és regionális szintű alkalmazkodás finanszírozásával foglalkozó szekció,** valamint egy beruházásokat nyilvántartó adatbázis kialakítását a platformon;

29. megállapítja, hogy jobban ki kell aknázni a kutatást: **jobban összhangba kell hozni a területi szakpolitika igényeivel,** például az alkalmazkodási stratégiák és **a helyi és regionális sajátosságok alapján történt tervezésnek köszönhetően költség-hatékony intézkedések** pontosításával; továbbá elő kell segíteni a tudomány, a politika, és amennyire lehetséges a civil társadalom közötti párbeszéd és/vagy partnerség mechanizmusainak létrehozását, vagy a meglévő hatékonyra tételét, többek között **az európai projektekben való közös részvétel révén;**

30. megismétli⁽³⁰⁾, hogy **a part menti régiók számára alapvetően fontos az elfogadott intézkedések összehangolása,** csakúgy, mint a szomszédos vagy a határokon átnyúló területeken jelentkező hatások értékelésére irányuló kutatások, **annak érdekében, hogy a probléma ne kerülhessen át egyszerűen egyik területről a másikra.** A szóban forgó intézkedések azonosítása során a részvételen alapuló megközelítés alkalmazása és a felmérésben részt vevő valamennyi szereplő bevonása elősegíthetné, hogy **területi szempontból koherens beavatkozásokra** kerüljön sor;

31. úgy véli, hogy az alkalmazkodás költsége, valamint azon képesség hiánya, hogy felismerjék az alkalmazkodásban rejlő lehetőségeket és előnyöket, jelentős akadály a helyi stratégiák előkészítésekor és még jelentősebb a végrehajtásukkor. Ezért hangsúlyozza, **hogy az alkalmazkodás költségeinek és előnyeinek értékelésére alkalmas eszközök kidolgozása** hatékonyan fellendítheti azokat a helyi és regionális politikai folyamatokat, amelyek a területi tervezés és beavatkozás alapjait szolgálhatnak, és kialakíthatja a leginkább költség-hatékony stratégiák meghatározásához szükséges feltételeket;

⁽²⁶⁾ CdR 118/2007 fin.

⁽²⁷⁾ A *Making Cities Resilient – My City is Getting Ready* (Ellenállóbb városok – Felkészül a városom) www.unisdr.org/campaign globális kampány egyik terméke a *How To Make Cities More Resilient* (Hogyan tegyük ellenállóbbá a városokat?) című brosúra, amely kifejezetten a helyi önkormányzati vezetőknek készült, és részletesen beavat a kockázatsökkentés és a reakcióképesség növelésének módjaiba, miközben példákat hoz a bevált gyakorlatokra és említést tesz a jelenleg rendelkezésre álló eszközökre is.

⁽²⁸⁾ CdR 72/2009 fin.

⁽²⁹⁾ A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A közös környezeti információs rendszer felé, COM(2008) 46 final.

⁽³⁰⁾ CdR 118/2007 fin.

32. határozottan úgy véli, hogy a helyi és regionális szinten elérhető pénzügyi források hiánya még a szükséges kapacitások, tudatosság és megfelelő tudományos támogatás esetén is akadályozza a hatékony fellépéseket; ezért szükségesnek tartja, hogy meghatározzák a **területi beavatkozások közvetlen finanszírozásának** módozatait, egyrészt **partnerségi eszközök segítségével** (mint a LIFE+ és a Horizont 2020 program), másrészt **piaci eszközökkel** (pl. fizetés az ökoszisztéma-szolgáltatásokért, vagy a kibocsátás-kereskedelmi rendszerből származó bevételek), valamint **fiskális eszközökkel** (ösztönzők);

33. szükségesnek tartja az alkalmazkodási beavatkozások rugalmasabbá tételét, többek között **viSSzafordítható stratégiák előnyben részesítésével**, inkább „rugalmas”, mint „merev” jellegű intézkedések bevezetésével (például hatékonyabb riasztási rendszer, szemben másodlagos jelentőségű, nagy volumenű projektekkel), **vagy a „zöld infrastruktúrák” kialakításának előmozdításával**, amelynek célja a természetes élőhelyek helyreállítása az alkalmazkodás ökoszisztéma-alapú megközelítése alapján;

34. ezzel kapcsolatban hangsúlyozza, hogy a tengerparti övezetek integrált kezelésére vonatkozó kezdeményezés (ICZM) a Barcelonai Egyezményhez csatolt, az ICZM-ről szóló Jegyzőkönyv 2011. márciusi hatálybalépését követően a földközi-tengeri térség tagállamaira nézve kötelezővé vált, és hogy ez a Jegyzőkönyv konkrét utalást tesz arra, hogy a part menti területek fenntartható fejlődésének biztosítása érdekében az ökoszisztéma-alapú megközelítés alkalmazására van szükség ⁽³¹⁾, ezenkívül megjegyzi, hogy az EU biológiai sokféleségről szóló stratégiája ⁽³²⁾ szerint **az éghajlatváltozás enyhítését és az ahhoz való alkalmazkodást elősegítő ökoszisztéma-alapú megközelítések költséghatékony alternatívákat kínálnak a technológiai megoldásokkal szemben**, ezért érdeklődéssel várja a „zöld” infrastruktúrák jövőbeni európai stratégiájának a part menti régiók szintjén történő alkalmazkodási folyamathoz való hozzájárulását;

E. A helyi és regionális önkormányzatok intézményi hozzájárulása, valamint a nemzetközi együttműködés

35. felkéri az Európai Bizottságot, hogy tartson **előzetes konzultációt** a helyi és regionális önkormányzatok képviselői

számára annak érdekében, hogy az európai alkalmazkodási stratégia megfeleljen az arányosság elvének, hogy a helyi szint kellő hangsúllyal és részletességgel jelenjen meg benne, szem előtt tartva mindenekelőtt a legkiszolgáltatottabb területeket, így a part menti területeket, a szigeteket és a hegyvidéki régiókat;

36. úgy véli, hogy **aktív szerepet játszhat az információs platformok**, például a CLIMATE-ADAPT és az OURCOAST **kialakításában**, különösen abból a célból, hogy hozzájáruljon e platformok tartalmának a helyi és regionális igényekre és sajátosságokra való összpontosításához, növelve így az információk terjesztéséhez kapcsolódó előnyöket a helyi és regionális önkormányzatok számára;

37. ismételten rámutat ⁽³³⁾, hogy az éghajlattal foglalkozó **európai és nemzetközi tárgyalásokkal kapcsolatban** célszerű lenne **rendszeresen kikérni a véleményét**, ezért azt szeretné, ha: i. bevonná az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással foglalkozó európai munkacsoportba ⁽³⁴⁾, amely a tartós hátránnyal küzdő területekre összpontosít – e hátrányok között megnevezik az éghajlatváltozás hatásait is –, ezért a munkacsoport munkája érinti a part menti területeket, a szigeteket és a hegyvidéki, valamint a legkülső régiókat is; ii. megfigyelői pozíciót biztosítanának számára az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással foglalkozó bizottságban;

38. meggyőződése, hogy nagyobb mértékű **szolidaritásra és interakcióra van szükség a régiók között**, hogy **mind európai, mind nemzetközi szinten** ki lehessen aknázni a helyi és regionális önkormányzatok által az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatban felhalmozott ismereteket és tapasztalatokat. Ennélfogva üdvözlí azokat a kezdeményezéseket, amelyek közös kötelezettségeket határoznak meg a helyi önkormányzatok számára (pl. a *Durbani Éghajlat-változási Charta*), amelyek előmozdítják az innovatív partnerségeket (pl. az éghajlatváltozás területi megközelítése ⁽³⁵⁾), valamint azokat, amelyek célja a megosztást, az együttműködést és a környezetbarát technológiák egymás közötti cseréjét segítő hálózat kialakítása (pl. a *Climate Technology Centre and Network* ⁽³⁶⁾).

Kelt Brüsszelben, 2012. október 10-én.

a Régiók Bizottsága
elnöke

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

⁽³¹⁾ Európai Környezetvédelmi Ügynökség: *10 Messages for 2010 – Coastal ecosystems* [10 üzenet 2010-re – tengerparti ökoszisztémák], 2010.

⁽³²⁾ COM(2011) 244 final.

⁽³³⁾ CdR 269/2011 fin

⁽³⁴⁾ Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással foglalkozó bizottságot a Cancúni Megállapodás keretében hozták létre, hogy technikai támogatást és iránymutatást nyújtson az ENSZ éghajlat-változási keretegyezménye aláíróinak, valamint elősegítse az ismeretek és a bevált gyakorlatok terjesztését és a szinergiákat.

⁽³⁵⁾ Territorial Approach to Climate Change – TACC (Az éghajlatváltozás területi megközelítése).

⁽³⁶⁾ *Climate Technology Centre and Network* (Éghajlat-változási Technológiai Központ és Hálózat): <http://unfccc.int/ttclear/jsp/CTCN.jsp>.